

BAŞKANDAN

Türk Halkı Krizlerden Nasıl Çıktı ?..

Faik YAVUZ

“1990`lı yıllar boyunca ve 2000`li yılların başında yaşanan krizler ve yüksek enflasyon sürecinde satılanma gücü önemli ölçüde azalan Türk halkının, mevcut geliriyle yaşamını sürdürürebilmek için beslenme alışkanlıklarını değiştirdiği ve proteini bol gıdalardan daha ucuz olan unlu gıdalara doğru yönelerek yaşamını sürdürdüğü belirlendi.”

Bu açıklama, geçtiğimiz günlerde ANKA Haber Ajansı tarafından gündeme getirildi. Habere kaynak ise Devlet İstatistik Enstitüsü` nün her yıl tekrarladığı “ Hane Halkı Bütçe Anketi”ydi. Açıklamada “ Türk halkının gıda için yaptığı harcama reel olarak önemli ölçüde azaldı. 1994 yılındaki beslenme alışkanlığı, Ağustos 2004 fiyatlarıyla aylık 356 milyon liralık bir harcama gerektiren dört kişilik bir aile, Ağustos 2004`te gıda harcamalarını 288 milyon lirada tutabildi” deniliyor..

DİE tarafından yapılan değerlendirmelerde, daha sonra şu tesbitlere yer veriliyor:

“Tüketimi en fazla azalan ürün kırmızı et oldu. 1994 yılında Türkiye`de kişi başına 1 kilo 725 gram olan aylık ortalama et tüketimi, 2003 yılında 634 grama kadar düştü. 1994 yılında ailelerin gıda harcamalarının yüzde 14.4`ünü ayırabildikleri kırmızı etin 2003 yılında gıda harcamaları içerisindeki payı yüzde 11.38`e kadar geriledi. Dört kişilik bir aile 1994 yılındaki kadar et tüketseydi, bu tüketimle Ağustos 2004`te aylık 78 milyon 499 bin lira ödeyecekti. Oysa aynı aile et tüketimini azaltarak aylık et harcamasını, 2003 kalıbına göre 28 milyon 837 bin liraya kadar düşürdü.

Yağ, peynir, şeker gibi bazı temel gıda maddelerinin ortalama tüketim miktarları da azaltıldı. Kişi başına düşen margarin tüketimi 395 gramdan 247 grama, peynir tüketimi 650 gramdan 597 grama, toz şeker tüketimi 1 kilo 504 gramdan 1 kilo 175 grama, çay tüketimi 242 gramdan 215 grama indi. Bu çerçevede dört kişilik bir ailenin yağ için yaptığı aylık harcama 2003 yılında 2 milyon 254.2 bin liraya, peynir için 19 milyon 76.3 bin liraya, toz şeker için 10 milyon 764.2 bin liraya, çay için 6 milyon 154.6 bin liraya indi. Kişi başına domates tüketimi 2 kilo 214 gramdan 2 kilo 208 grama, ıspanak tüketimi 240 gramdan 224 grama, patlıcan tüketimi 644 gramdan 483 grama, patates tüketimi 1 kilo 955 gramdan 1 kilo 885 grama geriledi.

Gıda harcamalarında en büyük paya sahip olan ekmek için yapılan harcamalar ise artıyor. 1994 yılında kişi başına 5 kilo 298 gram olan ekmek tüketimi, 2003 yılında 5 kilo 447 grama kadar çıktı. Ekmeğin toplam harcamalar içindeki payı yüzde 10`dan yüzde 11.9`a ulaştı. Dört kişilik bir ailenin ekmek için yaptığı toplam harcama tutarı da 28 milyon 256 bin liradan 29 milyon 49.9 bin liraya yükseldi.

Kırmızı ete göre daha ucuz olan beyaz et tüketiminde ise artış gözlemlendi. Kişi başına tavuk ve balık tüketimi 1994`teki 229 gramlık düzeyinden 548 grama çıktı.

Makarna tüketimi 324 gramdan 458 grama, süt tüketimi 2.4 litreden 2.5 litreye, yoğurt tüketimi 1 kilo 329 gramdan 1 kilo 384 grama, yumurta tüketimi 9.1 adetten 9.8 adede çıktı.”

Daha fazla söze bilmiyorum gerek var mı ?..

Bir sonraki sayımızda buluşana kadar sağlık ve esenlikler dilerim.

Dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcamalarının tutarı

(Ağustos 2004 fiyatlarıyla, bin lira)

Kişi başına Kişi başına

tüke.(gr.) tüke.(gr.)

1994 1994 2003 2003

Pirinç 7.147.8 0.627 7.350.4 0.645

Un 18.585.8 4.891 11.685.3 3.075

Ekmek 28.256.0 5.298 29.049.9 5.447

Makarna 1.485.2 0.324 2.098.0 0.458

Kırmızı et 78.499.0 1.725 28.837.0 0.634

Tavuk-balık 3.424.9 0.229 8.191.0 0.548

Süt-litre 13.040.0 2.400 13.569.2 2.497

Yoğurt 11.995.0 1.329 12.489.5 1.384

Peynir 20.771.0 0.650 19.076.3 0.597

Yumurta-adet 5.170.1 9.088 5.563.7 9.780

Margarin 3.602.4 0.395 2.254.2 0.247

Portakal 5.061.0 0.723 5.897.1 0.842

Elma 6.736.0 0.891 7.370.2 0.975

Karpuz 2.313.0 1.542 1.431.8 0.955

Domates 4.870.8 2.214 4.857.0 2.208

Ispanak 816.0 0.240 762.8 0.224

Patlıcan 1.777.4 0.644 1.333.7 0.483

Patates 2.932.5 1.955 2.827.3 1.885

Kuru fasulye 1.350.4 0.211 989.6 0.155

Toz şeker 13.776.6 1.504 10.764.2 1.175

Çay 6.940.6 0.242 6.154.6 0.215

Diğer 117.495.5 105.532.1

TOPLAM 356.047.0 288.084.8